

Volodymyr Pechko

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Food and Agricultural Technologies
National University of Food Technologies*

**PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AND PROFESSIONAL
ASSOCIATIONS OF PRODUCERS ACTIVITIES
AS A PERSPECTIVE FORM OF UKRAINE VITICULTURE
AND WINE INDUSTRY DEVELOPMENT**

Summary

Ukraine's viticulture and winemaking industry plays a crucial role in the country's economic diversification and agricultural sector development. It contributes significantly to rural employment, tourism promotion, and the preservation of cultural heritage, enhancing Ukraine's global reputation as a wine-producing nation. State-private partnerships represent collaborative frameworks between governments and private entities aimed at jointly addressing specific tasks or project implementation. In Ukraine's viticulture and winemaking sector, SPPs are pivotal in leveraging government resources with private sector expertise to modernize infrastructure, enhance production technologies, and promote sustainable growth. These partnerships are crucial for increasing investment attractiveness, improving product quality, and fostering innovation, thereby enhancing competitiveness in international markets. Through effective collaboration and strategic partnerships, SPPs facilitate the integration of modern management practices, support small producers, and contribute to balanced risk distribution among stakeholders. Ultimately, SPPs in Ukraine's viticulture and winemaking industry serve as catalysts for economic development, cultural enrichment, and sustainable regional growth. This abstract encapsulates the essence of how SPPs are transforming Ukraine's viticulture and winemaking landscape through strategic cooperation and shared expertise between public and private sectors.

Вступ

Виноградарсько-виноробний комплекс України відіграє значну роль у багатьох сферах суспільного життя. З точки зору продовольчої безпеки, він забезпечує виробництво високоякісних вин та інших винних продуктів, що сприяє укріпленню внутрішнього ринку та забезпечує експортні можливості. Економічно, він є важливим сектором, забезпечуючи робочі місця в сільських районах, стимулюючи розвиток туризму та підтримуючи регіональний розвиток. Соціально та культурно, виноградарство та виноробство сприяють збереженню традицій та культурних цінностей, пов'язаних з виноробним мистецтвом та гастрономією. Цей сектор також впливає на підтримку місцевих фестивалів, культурних заходів та ідентичності, роблячи важливий внесок у

формування національного образу України як країни, збагаченої винними традиціями та індустрією.

Розвиток державно-приватного партнерства (далі – ДПП) та професійних об'єднань виробників у виноградарсько-виноробному комплексі України є актуальним на сьогоднішній день з огляду на потребу у залученні інвестицій та експертної підтримки для забезпечення сталого розвитку галузі. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності виноробної продукції на світовому ринку, збереженню національних культурних традицій і залученню нових технологій у виробництво, що є важливими чинниками для подальшого інтегрованого розвитку українського аграрного сектору.

ДПП в контексті стратегічного управління розвитком агропромислового комплексу України є важливим інструментом для забезпечення сталого зростання окремих галузей, зокрема виноградарства та виноробства. Зокрема, ДПП сприяє залученню приватного капіталу та передових технологій, що необхідні для модернізації сектору. Приватні інвестиції можуть значно покращити інфраструктуру виробництва, включаючи сучасні системи зрошення, сортування та обробки винограду, що підвищить якість і конкурентоспроможність продукції. Також ДПП дозволяє державним органам та агробізнесу спільно формувати стратегічні цілі розвитку галузей на довгострокову перспективу. Це сприяє збалансованому розподілу ризиків та ефективному використанню ресурсів, що особливо важливо в умовах економічних та кліматичних викликів.

Більше того, через використання механізмів та інструментів ДПП можливе зближення наукових досліджень та практичної реалізації інновацій у галузі виноградарства та виноробства. Спільні проекти з дослідження нових сортів винограду, технологій виноробства та вивчення впливу клімату на вирощування можуть значно підвищити продуктивність і стійкість галузі до зовнішніх викликів.

Таким чином, дослідження та розвиток ДПП у контексті стратегічного управління є критично важливим для забезпечення сталого й інноваційного розвитку виноградарсько-виноробного комплексу України, сприяючи їхній конкурентоспроможності на глобальних ринках, що особливо є актуальним з огляду на євроінтеграційний курс України.

Розділ 1. Сутнісні характеристики ДПП

ДПП – це форма співпраці між урядом (державою) та приватним сектором, що орієнтована на спільне вирішення конкретних завдань або реалізацію проектів. Основна ідея полягає в тому, щоб об'єднати ресурси, знання та досвід державних та приватних структур для досягнення спільних цілей, таких як інфраструктурні розвиток, соціальні програми, наукові дослідження або інші ініціативи, що користуються громадським інтересом. В рамках ДПП уряд зазвичай виступає регулятором або фінансовим спонсором проекту, а приватні компанії чи організації забезпечують експертність, технології та вклад до реалізації проекту.

ДПП створює широкі можливості, об'єднує кошти та ресурси для налагодження співпраці задля сталого майбутнього й являє собою різновид проектної співпраці між урядами, неприбутковими організаціями та комерційними підприємствами з метою отримання більш корисного результату, ніж це було б можливо, якби вони працювали поодиночці [1]. Сприйняття ДПП урядами, особливо в країнах, що розвиваються, можна пояснити зростаючим тиском з боку громадян, організацій громадянського суспільства та засобів масової інформації, які вимагають надання достатньої кількості інфраструктурних послуг, таких як транспорт, енергетика та зв'язок [2]. Як зазначає Н. Ульяновченко виникнення концепції «державно-приватне партнерство» пов'язано з науковим осмисленням взаємодії держави й приватного сектора і вже сьогодні дана концепція застосовується більш ніж у 150 країнах світу [3, с. 121].

Науковець І. Бовсунівська встановила, що у науковій літературі вживаються терміни: «державно-приватне партнерство», «приватно-державне партнерство», «публічно-приватне партнерство», «публічно-державна кооперація» тощо. Більш усталеним є поняття «державно-приватне партнерство», яке, власне, і згадується в Законі України «Про державно-приватне партнерство», що традиційно пов'язане з роллю держави в суспільних відносинах [4, с. 8].

У 2004 р. Європейська Комісія опублікувала «Зелену книгу» в якій надано визначення змісту категорії ДПП та яке стало одним з найбільш впливових та широко використовуваних в науковій літературі та практиці. Так, в Зеленій книзі визначено ДПП як широкий спектр форм співпраці між державними органами та бізнесом з метою забезпечення фінансування, будівництва, реконструкції, управління, обслуговування інфраструктури чи надання послуг. Також в даній книзі охарактеризовано, що ДПП не має обмежень під час вибору конкретних форм співпраці, а може включати різні моделі та підходи, які мають високу відповідність потребам конкретного проекту [5].

Інститут Світового банку розглядає ДПП як довгостроковий контракт між приватною стороною та державним органом щодо надання державного активу або послуги, в якому приватна сторона несе значні ризики та відповідальність за управління [6]. Міжнародний валютний фонд зазначає, що ДПП – це домовленості, відповідно до яких приватний сектор постачає інфраструктурні активи та послуги, що традиційно надавалися державою [7].

Досліджуючи сутність ДПП Н. Мігай визначила, що дана категорія є однією із найуживаніших та розглядається в різних площинах: економічній, правовій, соціальній тощо, але системності у її визначенні немає [8, с. 53]. Погоджуємось з думкою А. Крутової, Т. Тарасовою та Н. Кащенко, що «ДПП є важливим інструментом розвитку національної економіки, а розбудова його механізму визначає необхідність моніторингу реалізації проектів ДПП [9, с. 169].

Під час аналізу поглядів різних науковців на концепцію «державно-приватне партнерство» було виявлено, що різні визначення мають свої особливості та загальні риси. Деякі автори не враховують всі аспекти (економічні, правові, соціальні тощо), інші використовують термінологію з неоднозначним тлумаченням, що ускладнює інтерпретацію категорії. Окремі дослідники

розглядають партнерство між державою та приватними структурами, тоді як інші враховують вплив громадських інститутів. Однак у всіх визначень є спільні аспекти, зокрема довгостроковий характер співпраці, спрямованість на досягнення спільних цілей та ґрунтування на принципах рівноправності, добровільності, ефективності та інших.

Ми вважаємо, що ДПП варто розглядати не просто як науковий термін, а визначати його як унікальний механізм, що об'єднує державу, приватний сектор та громадськість з метою реалізації спільних цілей. Аналіз літературних джерел дозволив сформувати семантичне поле ДПП, яке висвітлює ключові й супутні поняття, а також приклади сфер застосування [10] (рис. 1).

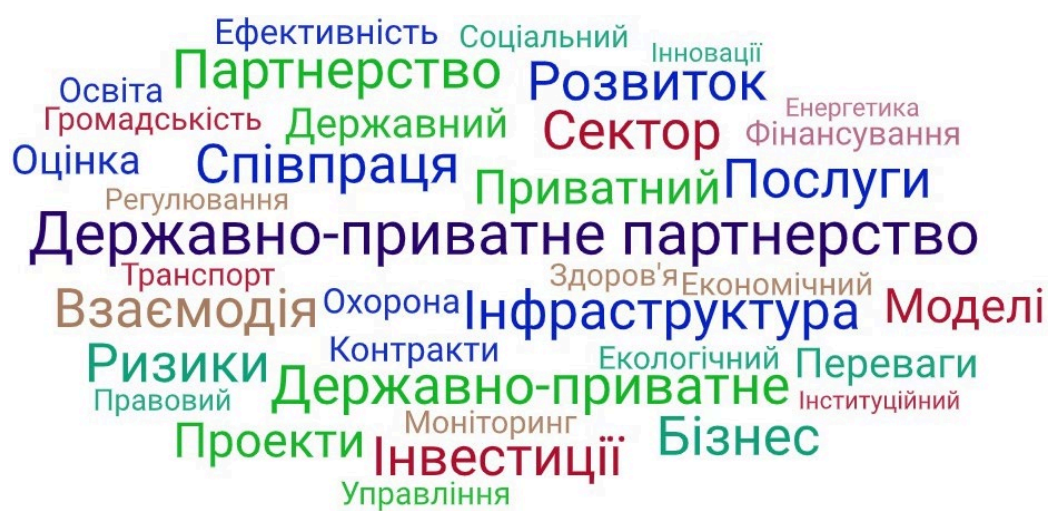

Рис. 1. Семантичне поле ДПП

Джерело: узагальнено автором

На нашу думку категорію «державно-приватне партнерство» варто розглядати як систему довгострокових договірних відносин, з визначеними принципами та механізмами реалізації між державними органами влади, приватним сектором та громадськими інститутами, яка ґрунтується на співпраці, а не на конкуренції та спрямована на спільне досягнення не лише економічних, але й соціально значущих цільових орієнтирів [10].

Виноробство та виноградарство в Україні представляють собою важливий сегмент національного сільського господарства. Зростаючий інтерес до вина у порівнянні зі спиртними напоями сприяє розвитку внутрішнього ринку та виробництву винограду. Отримання Україною статусу кандидата на вступ до Європейського Союзу створює нові виклики для місцевого виноробного сектору, що підкреслює необхідність оцінки його поточного стану та розробки стратегії розвитку в умовах глобальних трансформацій.

Сьогодні, від початку війни, винна галузь України переживає не найкращі часи. Заміновані або знищені виноградники, розбиті підприємства, відсутність склотари, проблеми з електрикою та логістикою – і це ще не всі проблеми, з якими зіштовхуються виробники вин. Суми збитків не береться рахувати ніхто, адже деякі підприємства і досі на тимчасово окупованих територіях.

Сума збитків сягає сотні мільйонів доларів, тому що деякі підприємства частково або повністю зруйновані, якісь розграбовані. Через це може зрости мінімальна роздрібна ціна на вино.

Тому, на нашу думку одним із ключових векторів повоєнного відродження виноградарсько-виноробного підкомплексу АПК є побудова дієвого ДПП, включно з нарощуванням державної підтримки галузі, розвитком малих виробників, розвитком винного туризму тощо.

Кожна зацікавлена сторона має свої певні інтереси та очікування від реалізації проєктів ДПП. Так держава в особі центральних органів виконавчої влади, місцевих органів влади, державних підприємств прагне за допомогою проєктів залучити приватні інвестиції для розвитку інфраструктури, покращення якості послуг та економічного розвитку. Приватні компанії, інвестиційні фонди та банки прагнуть отримати прибуток від участі в ДПП, розширити ринок та отримати доступ до державних ресурсів. Громадськість та інші зацікавлені сторони прагнуть, щоб ДПП дотримувалось принципів прозорості, підзвітності, справедливості, відповідали цілям сталого розвитку та правам громадян.

Для забезпечення відповідності ДПП потребам усіх зацікавлених сторін та успішної реалізації проєкту важливо, щоб усі сторони брали участь у процесі прийняття рішень щодо ДПП. Для досягнення цієї мети варто враховувати цільові орієнтири заінтересованих сторін, які відображено на рис. 2.

Рис. 2. Цільові орієнтири суб'єктів ДПП

Джерело: побудовано автором

Дана схема цільових орієнтирів сторін ДПП відображає, що визначені цілі та очікування суб'єктів можуть бути взаємопов'язаними, що дозволить знайти компроміс та досягти успішної реалізації проекту і зробити його вигідними для обох сторін.

На основі опрацювання наукових джерел на рис. 3 нами узагальнено та визначено основні ознаки, що притаманні ДПП та наведено їх характеристики.

Рис. 3. Ключові ознаки ДПП

Джерело: узагальнено автором

Завдяки багатогранності ДПП держава може залучати приватний капітал для вирішення проблем у багатьох сферах. Це стосується як виробництва суспільних благ та надання публічних послуг, так і роботи природно-монопольних галузей економіки [11]. У сферах, які мають стратегічне та соціально важливе значення присутність держави є незамінною. Проте у зв'язку з обмеженістю державного бюджету часто виникає необхідність залучення приватного сектора до розвитку цих сфер, адже вкладення капіталу у розвиток оборонної промисловості, охорони здоров'я, освіти можуть бути занадто високими. Тому в такому випадку ДПП є ефективним інструментом. Також за рішенням державного партнера, сфера застосування ДПП може розширюватися та виходити за рамки окреслених законодавством напрямків. Це дозволяє залучати приватних партнерів до надання суспільно значущих послуг, окрім тих, які законом визначені як виключно прерогатива державних підприємств.

За словами І. Ясіновської, В. Іщенко та К. Жовтяк співпраця між державним та приватним секторами залежить від особливостей соціально-економічного розвитку країни, регіону, галузей, напрямків діяльності, суб'єктів та об'єктів співпраці, характеристик проєктів та інших чинників [12, с. 193].

Таким чином, ДПП відіграє ключову роль у сучасному світі, сприяючи спільному вирішенню складних суспільних викликів та стимулюючи економічний зріст. Основними ознаками ДПП є спільність цілей і обов'язків між урядом і приватним сектором, де держава забезпечує регуляторну базу і фінансову підтримку, а приватний сектор вносить технологічні та управлінські навички для ефективного реалізації проєктів. Успішна реалізація ДПП залежить від кількох факторів, включаючи чітку юридичну базу, прозорість у процесах управління та моніторингу, адекватну розподіл ризиків між сторонами, а також залучення до управління максимальної кількості зацікавлених сторін. Ці аспекти сприяють не лише ефективному виконанню проєктів, але і підвищують інвестиційну привабливість та сприяють сталому соціально-економічному розвитку країни.

Розділ 2. Стратегічні пріоритети розвитку виноградарсько-виноробного комплексу на засадах ДПП

ДПП відрізняється від інших форм двома ключовими характеристиками:

- розподіл ризиків – ризики пов'язані з об'єктом інфраструктури або під час надання послуг розподіляються між державним і приватним секторами;

- збереження права власності – об'єкти ДПП не є власністю приватного сектора, він лише отримує право на користування або експлуатацію об'єкта на певний строк, а держава зберігає контроль над об'єктом інфраструктури.

Кожна країна, ґрунтуючись на низці факторів, використовує власний набір інструментів для розвитку ДПП. Закон України «Про державно-приватне партнерство» визначає чотири основних форми співпраці між державою та приватним партнером (рис. 4).

Рис. 4. Форми здійснення ДПП

Джерело: побудовано автором за [13]

Найпоширенішою формою ДПП є договори концесії, які передбачають передачу об'єктів державної власності на визначений термін за умови інвестування з боку приватних структур.

Угода ДПП може також передбачати реконструкцію майна, де замість будівництва нового виду активу приватний сектор реконструює наявний, повністю несе ризики та витрати, а держава може нести витрати на підготовку майна до реконструкції. Даний вид угоди має декілька моделей, які згруповані в табл. 1.

Ефективність моделі ДПП в практичній реалізації стратегічно важливих проєктів залежить від рівня збалансованості ризиків між приватним і державним секторами, а також від ступеня залучення приватного партнера [15].

Зазначимо, що не існує чітко окресленої межі між перерахованими моделями. Це зумовлює те, що деякі проєкти можна віднести не до однієї, а до декількох моделей ДПП. Схеми ДПП різняться рівнями ризиків, які бере на себе приватний суб'єкт, а також значимістю приватного партнера при реалізації проєкту.

Моделі ДПП з реконструкції об'єктів можуть бути досить актуальними для виноградарсько-виноробного комплексу України, особливо в контексті підвищення ефективності та модернізації існуючих об'єктів:

– ROT (Rehabilitate, Operate, Transfer): приватний партнер може відновлювати та експлуатувати існуючі виноградники та виноробні об’єкти під управлінням, після чого передає їх власності державі. Це може включати покращення інфраструктури та технологій виробництва;

– RLT (Rehabilitate, Lease or Rent, Transfer): приватний сектор може відновлювати і орендувати державні виноградники та виноробні, забезпечуючи їхню ефективну експлуатацію протягом визначеного періоду, після чого передає їх власності державі;

– BROТ (Build, Rehabilitate, Operate and Transfer): передбачає будівництво або реконструкцію об’єктів, їх експлуатацію та передачу державі. Приватний сектор може здійснювати інвестиції в відновлення та управління виноградарсько-виноробними об’єктами.

Ці моделі дозволяють приватним інвесторам брати на себе ризики та витрати, пов’язані з відновленням та управлінням, забезпечуючи вигоду для держави у вигляді модернізованих і ефективних об’єктів. Вони також сприяють підвищенню інвестиційної привабливості сектору та розвитку інфраструктури виноробства в Україні. Хоча сьогодні дані моделі ДПП не є досить поширеними, проте вони можуть стати важелем швидкої повоєнної відбудови галузі із максимальним врахуванням інтересів як держави, так й інших ключових стейкхолдерів.

Таблиця 1

Різновиди угод, щодо реконструкції об’єкта ДПП

Назва	Зміст
«ROT» (Rehabilitate, Operate, Transfer – відновлюй/реконструуй-експлуатуй-передавай)	модель за якої об’єкт передається приватному власнику.
«RLT» (Rehabilitate, Lease or Rent, Transfer – відновлюй/реконструуй-орендуй/лізинг-передавай)	приватний сектор інвестує у відновлення та експлуатацію державного об’єкта, отримуючи право на його використання протягом певного періоду.
«BROT» (Build, Rehabilitate, Operate and Transfer – будуй-відновлюй(реконструуй)-управляй-передавай)	приватний власник відновлює об’єкт або завершує частково збудований об’єкт, експлуатує протягом дії угоди та повертає державі.

Джерело: побудовано автором за [14]

Таким чином, ДПП відіграє ключову роль у розвитку виноградарсько-виноробного комплексу, сприяючи поєднанню ресурсів та експертизи державних органів і приватного сектору. Це співпраця сприяє залученню інвестицій у сучасні технології виноградарства і виноробства, підвищенню якості продукції та конкурентоспроможності на ринках, а також сприяє розвитку наукових досліджень та інновацій. Завдяки цьому партнерству можливе впровадження ефективних управлінських практик, створення сприятливих умов для росту підприємництва у галузі, а також забезпечення сталого розвитку і збалансованого розподілу ризиків між учасниками комплексу.

Розділ 3. Роль професійних асоціацій та громадських об'єднань в ефективному розвитку виноградарсько-виноробного комплексу на засадах кластеризації та партнерства

Професійні асоціації та громадські об'єднання відіграють ключову роль у ефективному розвитку виноградарсько-виноробного комплексу через свою здатність об'єднувати та представляти інтереси галузі перед урядовими органами та міжнародними організаціями. Вони сприяють створенню сприятливих умов для бізнесу шляхом впровадження сучасних стандартів, регулювання та нормативного контролю, що сприяє підвищенню якості продукції та конкурентоспроможності на ринку.

Крім того, професійні об'єднання забезпечують платформу для обміну знаннями та інноваційними практиками серед учасників галузі, сприяючи впровадженню передових технологій та підвищенню кваліфікації працівників. Їхні ініціативи з розвитку освіти та тренінгів допомагають залучати та розвивати талановитий персонал, що є критичним для стабільного та інноваційного росту виноградарсько-виноробного сектора. Таким чином, професійні асоціації відіграють не лише роль оборони інтересів, але й активного каталізатора прогресу і узгоджених дій на користь галузі та її учасників.

Сьогодні в Україні найбільш потужним осередком професійного об'єднання виноградарів та виноробів є Громадська спілка (ГС) «УКРСАДВИНПРОМ», яка була утворена у 2017 р. на основі поєднання виробничих, наукових і комерційних інтересів учасників з метою координації їх діяльності для розв'язання спільних економічних та соціальних завдань, забезпечення розвитку галузей садівництва, ягідництва, виноградарства, виноробної продукції та садивного матеріалу, концентрації наукового, інтелектуального, технологічного, економічного потенціалу, кадрових ресурсів, підвищення ефективності їх використання [16].

Основними завданнями та напрямками діяльності ГС «УКРСАДВИНПРОМ» є:

- сприяння дотриманню усіма суб'єктами господарювання у сфері садівництва, ягідництва, виноградарства, виноробної продукції та садивного матеріалу Конституції України, законодавства України та інших нормативно-правових актів;
- сприяння розвитку виноградарства, виноробної продукції та садивного матеріалу, розв'язанню поставлених перед галуззю садівництва та ягідництва завдань повнішого задоволення потреб країни і населення, підвищенню ефективного використання сировинних ресурсів, розвитку взаємовигідних зв'язків з вітчизняними і зарубіжними підприємствами та організаціями;
- співпраця із заінтересованими центральними органами виконавчої влади у галузі садівництва та ягідництва, підготовка пропозицій щодо оптимального територіального розміщення галузей садівництва та ягідництва з урахуванням економічних, ґрунтово-кліматичних, екологічних, соціальних та інших факторів, підготовка пропозицій про закриття морально застарілих виробництв і розміщення нових;

- розробка концептуальних напрямів розвитку конкурентоспроможного виробництва, внесення пропозиції про формування пріоритетних напрямів та прогноз розвитку галузей у виробничій, науково-технічній, соціальній, фінансово-економічній та інших сферах;
- участь у розробленні проектів державних і регіональних програм економічного та соціального розвитку галузей садівництва та ягідництва, закону про Державний бюджет України;
- вживання заходів, спрямованих на вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності, захист інтересів українських товаровиробників на зовнішньому ринку та розвиток внутрішнього ринку;
- визначення разом з науково-дослідними установами та іншими центральними органами виконавчої влади основних напрямів наукових досліджень з питань економічної та науково-технічної політики у галузях садівництва та ягідництва, розробляє проекти державних програм розвитку цих галузей, сприяє впровадженню у виробництво досягнень вітчизняної та зарубіжної науки, техніки, прогресивних технологій;
- здійснення громадського контролю за додержанням стандартів якості продукції та патентно-ліцензійних вимог у галузі садівництва та ягідництва; проведення експертної оцінки та виробничої перевірки науково-технічних програм і проектів розвитку галузей садівництва та ягідництва;
- участь у розробленні та реалізації програм підготовки спеціалістів і робітничих кадрів для галузей садівництва та ягідництва, підвищення їх кваліфікації, забезпечує реалізацію політики у сфері зайнятості;
- сприяння в отриманні членами ГС дотацій, субвенцій, компенсацій з державних та місцевих бюджетів, що направлені на розвиток садівництва та ягідництва;
- сприяння в отриманні членами ГС міжнародних грантів з метою розвитку вітчизняного садівництва та ягідництва;
- забезпечення членів ГС якісними добривами та агрохімікатами;
- налагодження торгово-партнерських відносин членів ГС з іншими країнами та вихід продукції членів ГС на іноземний ринок збуту;
- здійснення комплексу заходів, спрямованих на підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, що виробляється членами ГС;
- проведення моніторингу ринку та освоєння нових ринків збуту продукції;
- впровадження інноваційних технологій спільного використання та обміну інформацією в усіх процесах виробничої діяльності;
- організація підготовки та підвищення кваліфікації працівників членів ГС «УКРСАДВИНПРОМ»;
- участь у виставкових заходах;
- проведення маркетингових досліджень внутрішнього та зовнішнього ринку, освоєння нових ринків збуту продукції членами ГС «УКРСАДВИНПРОМ» і заходів щодо розвитку та розширення торговельно-економічних зв'язків;
- надання інформаційних, консультаційних і маркетингових послуг тощо.

Таким чином, місія Громадського об'єднання «УКРСАДВИНПРОМ» є дуже важливою для розвитку садівництва, ягідництва, виноградарства та виноробної промисловості в Україні. Вони не лише сприяють дотриманню законодавства та нормативно-правових актів, але й активно сприяють розвитку галузей шляхом забезпечення оптимального територіального розміщення інфраструктури, що враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти. Вони також сприяють підвищенню ефективності використання ресурсів, розвитку міжнародних партнерств і впровадженню інноваційних технологій у виробництво, що є важливим для зміцнення конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

Громадське об'єднання також активно співпрацює з виконавчими органами влади, розробляючи і пропонуючи стратегічні напрямки розвитку та участь у формуванні державних програм, що спрямовані на економічний і соціальний розвиток галузей. Вони забезпечують членам доступ до фінансування через державні та міжнародні гранти, що сприяє розвитку внутрішнього ринку та розширенню експортних можливостей. Таким чином, місія ГС «УКРСАДВИНПРОМ» імовірно важливою ланкою у забезпеченні стабільності та прогресу в аграрному секторі України.

Зміцнення потенціалу ДПП ми вбачаємо у розбудові виробничо-інноваційного виноградарсько-виноробного кластеру, який враховує інтереси всіх ключових стейкхолдерів, забезпечуючи їх рівноправне представництво та координацію діяльності через Раду кластера, координаційним центром якої передбачено ГС «УКРСАДВИНПРОМ», який виконуватиме функцію стимулювання збуту та часткової контракції, а також співпраці із Міжнародною організацією виноградарства та виноробства (OIV). Такий підхід дозволяє ефективно інтегрувати передові технології, сприяти розвитку фермерства, популяризувати винний туризм і національний бренд «Вина України». Крім того, це створює умови для побудови прозорої системи простежуваності продукції, впровадження міжнародних стандартів якості та розширення експортного потенціалу [17].

Станом на 2025 р. ГС «УКРСАДВИНПРОМ» вже об'єднує близько 200 виробників та переробників фруктів, ягід, горіхів та винограду, виноробів, а також наукові установи, які впроваджують нові наукові підходи у виробництво. ГС «УКРСАДВИНПРОМ» сприяє впровадженню нових технологій посадки, обробки, очищення, зберігання та транспортування для підвищення якості фруктів та ягід, що вирощуються в Україні, підтверджених міжнародними сертифікатами якості (GlobalG.A.P., ISO, HACCP та ін.). Члени ГС «УКРСАДВИНПРОМ» експортують свою продукцію на всі континенти світу.

Також ГС «УКРСАДВИНПРОМ» також планує активно діяти в комітетах Міжнародної організації виноградарства та виноробства (OIV), просуваючи українські виноробні традиції на міжнародному рівні. Основною стратегією буде сприяння популяризації українських вин на внутрішньому і світовому ринках через участь у виставках, дегустаціях і співпрацю з міжнародними організаціями. 2025 рік очікується ключовим для вітчизняної виноробної

галузі, що сприятиме її інтеграції у світове співтовариство і підсиленню позицій українського вина на міжнародній арені [16].

Висновки

ДПП відіграє важливу роль у розвитку виноградарсько-виноробного комплексу, забезпечуючи ефективне поєднання державних ресурсів та приватної експертизи. Ця форма співпраці дозволяє залучити необхідні інвестиції у модернізацію технологій виноградарства та виноробства, що сприяє підвищенню якості продукції і конкурентоспроможності на ринку. Крім того, ДПП сприяє інноваційним рішенням та науковим дослідженням, що необхідні для сталого розвитку сектору.

Україна, яка є важливим гравцем на світовому винному ринку, зокрема через свій потенціал у вирощуванні винограду та виробництві вина, потребує впровадження ефективних стратегій розвитку, особливо у контексті відновлення після конфлікту та змін клімату. ДПП може стати ключовим інструментом відновлення інфраструктури, підтримки малих виробників, розвитку винного туризму та збалансованого росту галузі. Виробники вина, владні органи та приватні інвестори повинні спільно працювати над створенням сприятливих умов для сталого розвитку виноградарства і виноробства в Україні.

За останні роки професійні асоціації, зокрема ГС «УКРСАДВИНПРОМ», відіграли визначну роль у розвитку українського виноградарсько-виноробного комплексу. Їхня діяльність спрямована на координацію і підтримку інтересів учасників галузі, що сприяє створенню сприятливих умов для бізнесу через впровадження сучасних стандартів і контролю якості. Асоціації також відіграють ключову роль у зміцненні конкурентоспроможності виноробної продукції на міжнародних ринках, сприяючи популяризації українського вина через участь у виставках і дегустаціях, а також налагодженням міжнародних партнерств.

ГС «УКРСАДВИНПРОМ» не лише захищає інтереси своїх членів, а й є активним каталізатором прогресу та інновацій у галузі. Вона сприяє розвитку освіти, підвищенню кваліфікації працівників та впровадженню передових технологій, що важливо для забезпечення сталого розвитку сектора. Зокрема, співпраця з міжнародними організаціями і комітетами OIV покликана підсилити позиції українського вина на глобальній арені у 2025 році, що відкриває нові можливості для його міжнародного визнання та збуту.

Об'єднання зусиль всіх стейкхолдерів, громадських об'єднань виробників та реалізація ДПП виноградарсько-виноробної галузі України мають значний потенціал розвитку. Це сприятиме збільшенню ефективності виробництва, впровадженню сучасних технологій та підвищенню якості виноробної продукції, що зробить українське вино конкурентоспроможним на світовому ринку. Вдосконалення інфраструктури та створення сприятливих умов для інвестицій відкриє нові можливості для зростання економічного потенціалу галузі і сприятиме сталому соціальному і культурному розвитку регіонів, де виноградарство відіграє важливу роль.

Список використаних джерел:

1. Chunling L. The Impact of Public-Private Partnership Investment in Energy and Technological Innovation on Ecological Footprint: The Case of Pakistan. *Sustainability*. 2021. Vol. 13. No. 18. P. 10085. DOI: <https://doi.org/10.3390/su131810085>
2. Udechukwu C.E. Sustainable development of infrastructure in Lagos-Nigeria through public private partnership. *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*. 2012. Vol. 2(6), pp. 30-47.
3. Ульянченко Н. Методологічні засади аналізу поняття «ДПП у сфері охорони здоров'я». *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2023. № 4. С. 118-136. DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-4-118-136>
4. Бовсунівська І.В. Публічно-приватне партнерство як об'єкт теоретичних досліджень у сфері публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. 2019. № 2. Т. 30(69). С. 7-12.
5. «Зелена книга» Європейської комісії щодо ДПП та Закон Співдружності про державні контракти і концесії. COM (2004) 327 final, 30.4.2004.
6. Documents & Reports – All Documents. The World Bank. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/405891468334813110/pdf/World-Bank-Group-support-to-public-private-partnerships-lessons-from-experience-in-client-countries-FY2002-12.pdf> (дата звернення: 20.02.2025).
7. Public-private partnerships, government guarantees, and fiscal risk / prepared by a staff team. Washington D.C.: International Monetary Fund, 2006. 99 p.
8. Мірай Н.Б. ДПП у сфері інноваційної діяльності: закордонний досвід та вітчизняні реалії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. Том 31 (70). № 1. С. 52-59.
9. Крутова А., Тарасова Т., Кащенко Н. Проекти державно-приватного партнерства: реалізація та аналіз ефективності. *Економічний простір*. 2019. № 141. С. 158-171.
10. Печко В.С. Пріоритети розвитку виноградарсько-виноробного комплексу на засадах державно-приватного партнерства. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2024. № 3 (52). С. 45-50.
11. Залознова Ю., Петрова І., Трушкіна Н. Класифікація форм державно-приватного партнерства: узагальнення зарубіжного та вітчизняного досвіду. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*. 2016. Vol. 2, № 3. С. 88-105.
12. Ясіновська І., Іщенко В., Жовтяк К. Державно-приватне партнерство: теоретичний аспект та особливості реалізації в Україні. *Молодий вчений*. 2020. № 12 (88). С. 191-197. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-38>
13. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (дата звернення: 10.02.2025).
14. Круглов В.В. Моделі державно-приватного партнерства. *Держава та регіони*. 2018. Т. 2, № 62. С. 57-58.
15. Zakharina O., Korzhenko V., Kovalenko N., Shashyna M., Tomashevskaya A., Mosiichuk I. Effective Public-Private Partnership Models and their Application in Public Policy Implementation International. *Journal of Economics and Business Administration*. 2020. Vol. VIII, special Issue 1. P. 239-247.
16. Офіційний сайт ГО «Укрсадвинпром». URL: <https://www.ukrsadvinprom.com/pro-kompaniiu> (дата звернення: 20.02.2025).
17. Печко В.С. Кластерний підхід як ефективний механізм стратегічного розвитку виноградарсько-виноробного комплексу України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 2. С. 114-120.

References:

1. Chunling L. (2021) The Impact of Public-Private Partnership Investment in Energy and Technological Innovation on Ecological Footprint: The Case of Pakistan. *Sustainability*, vol. 13, no. 18, p. 10085. DOI: <https://doi.org/10.3390/su131810085>

2. Udechukwu C.E. (2012) Sustainable development of infrastructure in Lagos-Nigeria through public private partnership. *International Journal of Research in Management, Economics and Commerce*, vol. 2 (6), pp. 30-47.
3. Ulyanchenko N. (2023) Metodolohichni zasady analizu poniattia «DPP u sferi okhorony zdorovia» [Methodological principles of analyzing the concept of "PPP in the healthcare sector"]. *Publichne upravlinnia: kontseptsii, paradyhma, rozvytok, udoskonalennia*, no. 4, pp. 118-136. DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-4-118-136>
4. Bovsunivska I.V. (2019) Publichno-pryvatne partnerstvo yak ob'ekt teoretychnykh doslidzhen u sferi publichnoho upravlinnia [Public-private partnership as an object of theoretical research in the field of public administration]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho*, no. 2, vol. 30(69), pp. 7-12.
5. European Commission (2004) The Green Paper on PPP and the Commonwealth Act on Public Contracts and Concessions. COM (2004) 327 final, 30.4.2004.
6. World Bank (2012) World Bank Group support to public-private partnerships: lessons from experience in client countries FY2002-12. Available at: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/405891468334813110/pdf/World-Bank-Group-support-to-public-private-partnerships-lessons-from-experience-in-client-countries-FY2002-12.pdf> (accessed: 20.02.2025).
7. International Monetary Fund (2006) Public-private partnerships, government guarantees, and fiscal risk. Washington D.C., 99 p.
8. Mihai N.B. (2020) DPP u sferi innovatsiinoi diialnosti: zakordonnyi dosvid ta vitchyzniani realii [PPP in the field of innovation: foreign experience and domestic realities]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho*, vol. 31(70), no. 1, pp. 52-59.
9. Krutova A., Tarasova T., Kashchena N. (2019) Proekty derzhavno-pryvatnoho partnerstva: realizatsiia ta analiz efektyvnosti [Public-private partnership projects: implementation and efficiency analysis]. *Ekonomichnyi prostir*, no. 141, pp. 158–171.
10. Pechko V.S. (2024) Priorytety rozvytku vynohradsko-vynorobnoho kompleksu na zasadakh derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Development priorities of the viticulture and winemaking sector based on public-private partnership]. *Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornoho (ekonomichni nauky)*, no. 3(52), pp. 45-50.
11. Zaloznova Yu., Petrova I., Trushkina N. (2016) Klasyfikatsiia form derzhavno-pryvatnoho partnerstva: uzahalnennia zarubizhnoho ta vitchyznianoho dosvidu [Classification of public-private partnership forms: generalization of foreign and domestic experience]. *Agricultural and resource economics: international scientific e-journal*, vol. 2, no. 3, pp. 88-105.
12. Yasinovska I., Ishchenko V., Zhovtiak K. (2020) Derzhavno-pryvatne partnerstvo: teoretychnyi aspekt ta osoblyvosti realizatsii v Ukraini [Public-private partnership: theoretical aspect and implementation features in Ukraine]. *Young Scientist*, no. 12(88), pp. 191-197. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-12-88-38>
13. Verkhovna Rada of Ukraine (2010) Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo: Zakon Ukrainy vid 01.07.2010 r. № 2404-VI [On Public-Private Partnership: Law of Ukraine No. 2404-VI of 01.07.2010]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (accessed: 10.02.2025).
14. Kruhlov V.V. (2018) Modeli derzhavno-pryvatnoho partnerstva [Models of public-private partnership]. *Derzhava ta rehiony*, vol. 2, no. 62, pp. 57–58.
15. Zakharina O., Korzhenko V., Kovalenko N., Shashyna M., Tomashevskaya A., Mosiichuk I. (2020) Effective Public-Private Partnership Models and their Application in Public Policy Implementation. *International Journal of Economics and Business Administration*, vol. VIII, special Issue 1, pp. 239-247.
16. Ofitsiinyi sait HO «Ukrsadvinprom» [Official website of the NGO "Ukrsadvinprom"]. Available at: <https://www.ukrsadvinprom.com/pro-kompaniiu> (accessed: 20.02.2025).
17. Pechko V.S. (2025) Klasternyi pidkhid yak efektyvnyi mekhanizm stratchichnoho rozvytku vynohradsko-vynorobnoho kompleksu Ukrainy [Cluster approach as an effective mechanism for the strategic development of the viticulture and winemaking sector in Ukraine]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, no. 2, pp. 114-120.